

Pot sortir derrotat el candidat més creïble, competent i fins i tot simpàtic davant una rival teòricament inferior? Pot ser retirat del poder qui ha engegat unes reformes necessàries, però impopulars, a canvi de qui proposa retallades socials més radicals? Aquestes són dues de les paradoxes que planen sobre les legislatives alemanyes de diumenge, 18 de setembre, en què Gerhard Schröder lluita per salvar les restes de la socialdemocràcia mentre la conservadora Angela Merkel es veu convertida en primera dona que aspira al poder de la gran potència europea, per completar allò que no va fer Helmut Kohl: posar el país al dia.

Si Gerhard Schröder no pot engegar el motor econòmic alemany, que ho faci un altre. El cas és que algú carregui les piles al país i que ho faci abans no sigui massa tard. Això podria ser la síntesi per explicar les contradiccions d'uns comicis que va posar en marxa el canceller quan va demanar unes eleccions anticipades titllades de harakiri al seu govern.

Des que va posar a rodar la maquinària electoral, el mes de maig, ni un sondeig ha pronosticat una victòria de Schröder, per molt que les mateixes enquestes diguin que és més popular i convincent que la seva rival. La campanya del Partit Socialdemòcrata (SPD) ha tingut aires de comiat a l'amic digne que se'n va quan ell ho ha decidit, mentre la Unió Cristianodemòcrata i l'agermanada Unió Socialcristiana de Baviera (CDU-CSU) ha fet una passejada triomfal.

Schröder ha lluitat gairebé per encomanar als seus la il·lusió que la victòria encara és possible, ha aixecat passions cantant a cor amb els miners en el darrer congrés de l'SPD i ha seduït en les seves intervencions a televisió. Merkel ha fet campanya amb una frase: "No prometeré impossibles." La seva carta és l'honestedat.

Què és possible i què no ho és a Alemanya: aquesta és la qüestió. És impossible que un socialdemòcrata retalli subsidis als aturats, congeli pensions als jubilats i supprimeixi prestacions de la sanitat pública, a canvi de la supervivència d'un sistema social de luxe que el país no es pot permetre? És possible que una conservadora s'imposi amb un programa que no aporta receptes noves,

Schröder o Merkel: qui pot carregar les piles a Alemanya?

més enllà de noves retallades als aturats i acomiadaments més fàcils?

A Schröder ningú pot discutir-li que ha estat l'arquitecte de les reformes. Una altra cosa és que pugui tirar-les endavant. S'ha anat menjant el seu l'electorat amb l'Agenda 2010, fins que al maig va dir prou, assetjat per les pròpies files. Merkel ha recollit els fruits entre el ciutadà, que no veu l'SPD capaç de digerir tanta traïció als principis. Menys encara en coalició amb els Verds, per molt que els lideri el brillant i camaleònic Joschka Fischer.

Mai una campanya no havia estat tan marcada pels temes econòmics. Cinc milions d'aturats i una economia que no recupera vol després de tres anys d'estancament i quatre anys de vulneracions al Pacte d'Estabilitat fan el judici inapel·lable. A Schröder li serveix de poc dir que en aquests cinc milions s'hi ha encabit el que abans de la reforma eren perceptors d'un auxili social indefinit, ara equiparats als aturats crònics, cada dia més pressionats perquè s'incorporin al mercat laboral. Merkel només necessita recordar la promesa del canceller en encetar la legislatura: "Si no aconseguixo reduir

la xifra de l'atur no em mereixeré la reelecció".

La xifra dels cinc milions és el malson del canceller i Merkel s'ha posat la bandera de l'activació del mercat laboral, qüestió que passa, segons el seu programa, per flexibilitzar les normes de l'acomiadament i aprovar sous per sota dels convenis col·lectius.

Pot demanar-se a un ciutadà preocupat per l'atur que s'avanci cap a l'acomodament lliure? Pot demanar-se a un país on el consum no funciona un augment de l'IVA, amb l'argument que així s'abaixaran els costos laborals? Merkel ho fa: res no funciona si no es genera feina, diu.

Merkel vol avançar des d'allà on Schröder s'ha quedat encallat. Vol suprimir subvencions i privilegis fiscals que la mateixa CDU/CSU ha bloquejat, amb la seva majoria a la cambra alta -Bundesrat-, quan les ha proposades Schröder. No hi fa res: tot això demostra, al capdavant, que Schröder pot ser l'arquitecte d'una gran reforma, però que no té ni el partit, ni l'electorat ni, per tant, la força per imposar-la. Ella sí.

L'economia no és el punt fort de Merkel, qui repetidament confon el brut i el

Angela Merkel, candidata conservadora, només té una opció clara: guanyar i convertir-se en la primera dona que ocupa la Cancelleria. De l'Est del país, a més, per completar la fita històrica

net en públic, però el seu ascens sembla sentenciat malgrat les relliscades pròpies i les de les seves files. Primer va ser el líder bàvar Edmund Stoiber, que va menysprear l'electorat de l'Est i va dir que una colla de frustrats no podia decidir el futur del país –en al·lusió a l'impacte allà de l'aliança entre postcomunistes i la dissidència socialdemòcrata d'Oskar Lafontaine–. Després, el ministre virtual de Finances, Paul Kirchhof, un independent i exjutge del Constitucional, ha fet campanya pel seu compte, promentent una revolució impositiva que la seva cap no ha beneït.

Merkel no vol promeses fiscals impossibles. Es contenta amb una reducció moderada de l'impost sobre la renda, que deixaria els tipus màxim i mínim en el 39 i el 12%. Poques diferències respecte al sistema Schroder, que en els seus set anys de govern ha abaixat aquests tipus en un 10% per deixar-los entre el 15 i el 42% actuals. Kirchhof ha acaparat titulars amb la seva recepta de "declaració fiscal en deu minuts", consistent en un tipus únic del 25% i la supressió de desgravacions o beneficis fiscals. Un sistema injust que castigaria la secretària a pagar els mateixos impostos

Els sondeigs han deixat oberta la porta a altres constel·lacions, com per exemple la gran coalició entre CDU i SPD

que el seu cap, diu Schroder, en la seva lluita per desemascarar el programa conservador.

Passi el que passi diumenge, Schroder creu assegurat el pas a la història: com a iniciador d'unes reformes inapel·lables; o com a canceller que va enfonsar l'SPD en la més dolorosa desfeta; o com l'home que va donar la volta als sondeigs. Merkel, en canvi, només té una opció clara: guanyar i convertir-se en la primera dona a la Cancelleria. De l'Est del país, a més, per completar la fita històrica.

Merkel vol, a més, una victòria rodona: governar amb els seus aliats naturals, el Partit Lliberal de Guido Westerwelle, que espera una victòria de la CDU/CSU per recuperar la condició de soci de govern que li van prendre els Verds, el 1998.

Els sondeigs han deixat oberta la porta a altres constel·lacions, com per exemple la gran coalició entre CDU i

SPD. Schroder hauria salvat els mobles de la governabilitat, tot i que ell se'n tornaria a casa –és inimaginable veure'l de segon d'una Merkel–. Ella hauria arribat a la Cancelleria, però no podria tirar coets d'alegria. El ciutadà tindria aquest govern fort i imbloquejable que vol, encara que minvat de l'oposició real que demana el joc democràtic.

I una darrera paradoxa a peu de pàgina: la possibilitat de veure al poder Merkel i Westerwelle és, de fet, resultat de la nova Alemanya. Una dona, de l'est, divorciada i sense fills, ella; un homosexual reconegut, ell: un binomi impossible, abans d'aquests set anys de govern Schröder-Fischer, dos hereus de la generació del 68. Tot un canvi en els esquemes dels grans patriarques conservadors –de Konrad Adenauer a Kohl, o els bàvars de Franz Josef Strauss.

Gemma C. Serra